

EKONOM, časopis studentů VŠE v Praze – začátek či obnova?

(vzpomínky emeritního redaktora z let 1964 – 1967)

V roce 1964 jsem úspěšně absolvoval přijímačky na Vysokou školu ekonomickou v Praze, fakultu obchodní, směr zahraniční obchod. Od října tohoto roku jsem se sešel s několika spolužáky, kteří měli stejné štěstí a prošli sítí zkoušek před komisí, které zahrnovaly dílčí prověření zejména znalostí západního jazyka (v mém případě angličtina), matematika, všeobecný společenský a politický přehled. Pohovor to byl příjemný, i když jsem šel na řadu jako poslední toho dne po několikahodinovém a nekonečném čekání.

Jako absolvent Střední všeobecně vzdělávací školy (SVVŠ ve Štěpánské v Praze, nyní Akademické gymnázium ve Štěpánské) jsem nejvíce tíhnul k „reslovákům“, kterých se na studium dostalo poměrně hodně díky vynikající výuce jazyků na této škole. Tehdy to byla škola, která měla svou pověst a každý se chtěl stát jejím studentem. Při dlouhých diskusích někdo z nás zmínil téma studentského časopisu, který bychom mohli vydávat na VŠE. Někdo z nás zmínil, že údajně časopis pod názvem EKONOM již koncem 50. let a začátkem 60. let vycházel. Kopie časopisu se nezachovaly. Je faktem, že v těchto letech řada vysokých škol své studentské časopisy vydávala. Impuls, Elixír, Lef a mnoho dalších mezi námi kolovaly a ti šťastní se na ně odvolávali a citovali je ...

Logika velí, když tu byla tradice, proč na ni nenavázat. Je pravdou, že když jsem byl v plné redaktorské práci v přidělených několika centimetrech místnosti 315 ve 3. patře tehdy jediné, nyní staré budovy, navštívil nás absolvent VŠE, pohovořil s námi a sdělil nám informaci, že časopis EKONOM ve zmíněných letech vycházel a že měl i dobrou úroveň. Do dneška však nikdo některá čísla nepředložil, nenašli jsme je ani v archivech veřejných či soukromých. Na tohoto věrozvěsta a nositele této informace již poté nikdo z nás nenarazil.

To nás neodradilo od našeho záměru začít časopis vydávat. Tehdy jsme se netrápili, zda to bude úplný začátek či obnova již kdysi vzniklého a zaniklého. Nyní z historického hlediska by toto určení bylo víc než potřebné.

Vytvořila se skupinka studentů, hlavně posluchačů třetí – obchodní – fakulty, směru zahraniční obchod ve složení: Ivan Petrův, Libor Zeman, Jaroslav Celerýn, Věra Pořízková (reslováci) a Ivan Leiš, Igor Cetl, Václav Baloun (štěpánští). Skupina to byla počtem malá, ale invencí a ambicemi velmi nadějná. Stalo se.

Po přípravách koncem roku 1964 (získat část místnost 315, kde sídlil tehdy Hlavní výbor Československého svazu mládeže na VŠE, tři fakultní výbory téhož, začínající AIESEC, DEFIC, ARS, pořadatelé studentských akcí jako byly Majáles, plesy, Beanie a dalších existujících a vznikajících studentských radovánek, určit si tvář a obsah časopisu, osvojit si technické dovednosti, dohodnout si s vedením VŠE způsob a rozsah tisku a jiné a jiné nutnosti). Po letech si vzpomínám, že vedení VŠE, ale i studentské iniciativy tuto naši aktivitu přivítalo a velmi podporovalo. Byla nám poskytnuta tiskárna VŠE s tehdejšími technickými možnostmi, které se v té době přísně hlídaly. Zejména oddělením zvláštních úkolů (pro ty, kteří již zapomněli či jsou neznalí tohoto útvaru na VŠE té doby, připomínám, že tato kancelář byla umístěna úplně nahoře v 5. (?) patře). Štěstí bylo, že toto oddělení naše aktivity možná sledovalo, ale do tvorby časopisu nám nemluvalo.

Tehdejší technické možnosti byly za období první redakce ve složení viz shora, kde byl šéfredaktorem, pardon koordinátorem Ivan Petrův (1964 – 1966) a druhé upravené redakce pod mým již šéfredaktorským vedením (druhý půlrok 1966) byly dvě. Na začátku jsme tisky technikou zvaný cyklostyl, v dalším období pomocí kovolistů. První technika neumožňovala ilustrace (jen jsem vylepšoval cyklostylové blány různými „malůvkami“ pomocí krejčovského

ozubeného kolečka), druhá již ano, bohužel značně nedokonalé, kde postavy vypadaly jako duchové z podsvětí zahalení mlhou. Vysvětluje to váženým hodnotářům, nicméně i ti pochopili vymoženost doby a nekritizovali nás za to. Kvalitu tisku nekritizovali ani čtenáři – ctění vrstevníci a studenti. Obsah chválili, i když se vyskytly jiné odborné názory. Po letech jsem jim za to vděčen a děkuji jim za náš všechny redaktory.

O čem jsme chtěli psát a psali. Rozhodli jsme přinášet zprávy z různých dalších studentských časopisů, psát o studentských radostech a problémech, zejména vůči škole, přinášet rozhovory s akademickými hodnotáři, proložit moudrosti humorem, ale přinášet i předklady z tehdy nedostupných zdrojů, které byly povoleny jen těm z nomenklatury a prověřeným. Tyto překlady se týkaly nejen politiky, ale i ekonomiky. Na tomto místě musím říci, že jsme psali, o čem jsme chtěli. Pochopitelně jsme měli určitý pud při rozhodování, co tisknout a co ne. K autocenzuře jsme se nepřiklonili. Nicméně jsme byli podvědomě opatrní. Nechtěli jsme, aby časopis zanikl, po několika měsících, kdy vznikl. Před očima jsme měli osud kolegy redaktory Müllera, který byl ze své alma mater vyloučen a dokonce mu hrozilo trestně právní řízení za nějaký ostrý článek či názor v jeho domovském časopise. Doba však pokročila, a my, ač jsme si dovolili různé pichlavé články (Mao Ce Tung a současná Čína, nové metody řízení od Vance Packarda, Štruncovo srovnání životní úrovně Rakouska a Československa atd.) či legrácky proti SSSR (Nepilův slovník, Miltnerova pohádka aj.), jsme nezavdali zásahům proti Ekonomu, odborné námítky jsme ustáli. Později při normalizačních řízení a prověrkách některých z nás na to přišla řeč, ale to už vydávání Ekonoma neovlivnilo.

Ekonom se prodal v den vydání během několika hodin, i když stál tehdy Kč 5,-. Omezujícím faktorem byl náklad, Naše redakce tiskly stanovený počet 250 ks. Časopis se rozutíkal mezi čtenáře tak, že redaktoři nestačili archivovat ani jeden výtisk, natož, aby si vzali tento zpravodaj pro sebe.

Naše první redakce pracovala ve složení Petrův. Leiš, Pořízková, Cetyl, Celerýn, Zeman, Baloun, Prudký od ruhé poloviny roku 1964 do poloviny roku 1966, kdy někteří z nás přešli pracovat do tehdy vznikajícího AIESECU, a to včetně našeho koordinátora Ivana Petrůva. V tomto složení jsme vydali tři čísla (1, 2, 3, dvojčíslo 4 - 5 a možná i zvláštní číslo s ekonomickou studií, ale to si nejsem úplně jistý) Druhá redakce ve složení pracující v druhé polovině roku 1966 vydala zvláštní inaugurační číslo k inauguraci nového rektora profesora Vladimíra Kadlece, DrSc. Toto číslo jsem vytvořil s Liborem Zemanem a s fotografem Eduardem Majorem. Snášení a prodej realizovala již nová redakce v čele s Jeňýkem Kovářem. I když jsem od ledna 1967 přešel pracovat do vzniklého Místního výboru AIESEC, přesto jsem v nové redakci zůstal a pracoval s další generací redaktorů EKONOMa, který pod různým vedením vydržel až do zhruba poloviny roku 1969, kdy jeho vydávání normalizační představitelé definitivně ukončili.

Na zmíněných číslech Ekonoma jsme pracovali nejraději v podvečer či v noci. Museli nás vyhazovat z třístaptnácky a posílával nás vzdálený neon nad Hlavním nádražím, který nám vzkazoval: „...AHA, HLAVNÍ ..DRAŽÍ“.

Začátky to byly těžké, ale mladý student vydrží a hlavně dokáže mnohé. Navíc každá získaná zkušenost je k nezaplacení. Později jsem ji využil jako redaktor několika specializovaných časopisů z oboru poštovní historie. Nenaučili jsme se jen tvořit časopis, ale i poznat i vztahy a osvojit si „umění jednat a umění nemožného“ se svými vrstevníky, ale i ctěnými akademickými hodnotáři. Řešení a vyřešení problémů – úspěšné i neúspěšné člověka posílá. A to se stalo a bylo to potřeba hlavně pro další léta, která přišla poté a nebyla jednoduchá. Škoda jen, že v době tvorby či konání zapomínáme na uchování a archivaci. To je potom zlé, paměť' bud' zapne či vypne, ke škodě podobných vzpomínek.

Ing. Ivan Leiš

Napsáno pro ilist, nezávislý časopis studentů Vysoké školy ekonomické v Praze v roce 2019